

μείνης στο κρεβάτι. Κι' αν δε βάλης τον σύρτη στην αυλόπορτα, δεν πιστεύω ναρθῆ κανείς.

— Μην ἀργήσης, Κατερίνα. Σέ χρειαζομυ.

— Έννοια σου, ζέρω.

Έφυγε ἡ Κατερίνα. Μὰ δὲν πέρασε τέταρτο τῆς ὥρας καὶ ἀνοιξε πάλι ἡ βερειὰ πόρτα καὶ ξανάκλεισε.

— Τόσο γρήγορα πῆγε καὶ ἦρθε; σκέφτηκε ἡ Μαρία. Ἀκουσε ἀλαφρά πατήματα στὴν αὐλὴ καὶ ἀμέσως εἶδε στὴν πόρτα τὴν Κατίνα.

— Μπᾶ! ἐσύ εἶσαι, ἀδερφοῦλα μου;

— Πέρασε ἀπ' τὸ σπίτι ἡ Κατερίνα καὶ μοῦ εἶπε πῶς εἶσαι ἀρρωστη κι' ἦρθα νὰ σέ ἰδῶ. Πῶς νὰ κἀνης μόνη σου.

— Τί κελὴ ποῦ εἶσαι. Ἄμα σέ βλέπω, μοῦ γλυκαίνεις τὴν καρδιά.

Ἡ Κατίνα ἔβαλε τὸ χέρι τῆς στὸ μέτωπο τῆς Μαρίας.

— Ἐχεις πυρετὸ πολὺ Καί.

Ἡ Μαρία δὲν ἀποκρίθηκε. Κάτι ἤθελε νὰ εἰπῆ, μὰ κρατήθηκε.

Ἡ γιαντρὸς ἦρθε, τὴν εξέτασε, διάταξε γιαντρικά κι' ἔφυγε συλλογισμένος. Ἡ Κατίνα τὸν ἀκολούθησε ὡς τὴν αὐλόπορτα καὶ τότε ρώτησε. Ἐκεῖνος κούνησε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε:

— Θὰ ξαναρθῶ αὔριο καὶ θὰ ἰδοῦμε.

Μὰ καὶ αὔριο καὶ μεθαῦριο τὸ κακὸ μέγαλωνε καὶ ὁ γιαντρὸς εἶπε πῶς ἡ Μαρία σβύνει χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ εἰπῆ κελὰ-κελὰ τί εἶναι ἡ ἀρρώστεια τῆς. Μεγάλη ἀδυναμία τῆς καρδιάς, καὶ δὲ θὰ βασιῆξη.

Ἡ Κατίνα ἀποφάσισε νὰ μὴν τὴν ἀφήσῃ μονάχη. Κράτησε καὶ τὴν Κατερίνα. Μήνους στὴν κόρη τῆς νὰ ἔχη ἔννοια στὸ σπίτι καὶ κάπου-κάπου νὰρχεται ὡς κελί.

Μεῖνανε μόνες κάμπουσες φορὲς. Ἡ Μαρία γύρισε τότε καὶ εἶπε στὴν Κατίνα:

— Φεύγω γιὰ πάντα. Δὲ στὸ εἶπα τὴν πρώτη

μέρα γιὰ νὰ μὴ λυπηθῆς. Μὰ τὸ εἶδα ὀλοφάνερο. Ἦρθε ὁ Παῦλος νὰ μὲ πάρῃ. Φάνηκε τὴ νύχτα μπροστά μου μ' ἕνα χαμόγελο σὰ χεῖλη καὶ μοῦ ἔκανε νόημα νὰ πάω μαζί του. Κι' εἶμ' ἔτοιμη. Πρέπει νὰ τὸν ἀκολουθῆσω. Ἦκανα λάθος τὴν πρώτη φορὰ ποῦ ἔφυγε γιὰ τὰ ξένα καὶ δὲν πῆγα μαζί του καὶ μοῦ τὸν πῆρε ἡ ξενιτειά. Νὰ κίνω ἄλλη μιά φορὰ λάθος, θὰ εἶναι καίμα. Τώρα ποῦ ἔφυγε γιὰ τὸ μεγάλο ταξίδι, πῶς νὰ τὸν ἀρῆσω μόνο. Α! ὄχι, θὰ πάω μαζί του.

— Μαρία μου, εἶπε ἡ Κατίνα κι' ἔκλαιγε.

— Μὴν κλαίς, Κατίνα. Ἦμαι εὐτυχισμένη. Μὴν κλαίς καὶ πικραίνεσαι, γιὰτὶ πικραίνουμαι κι' ἐγώ, ἀδερφοῦλα μου. Ἐσύ μὲ πῆρες τόσες φορὲς στὴν ἀγκαλιά σου, ὅταν εἴμουνα μικρή, καὶ τώρα παραστεκεῖς σὰ μητέρα στὶς τελευταίες μου ὥρες. Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χαρίξῃ τὰ ἔλεῃ του, ἀδερφοῦλα μου.

Γύρψε νὰ κοινωνῆσῃ κι' ἦρθε ὁ παπᾶς μὲ τὴν Ἁγία Μετάληψη. Ἡ Μαρία δοκίμασε νὰ σηκωθῆ κι' ἔκανε πολλές φορὲς τὸ στυρό, ἐνῶ τὰ χεῖλη τῆς σιγολέγανε:

Τοῦ Δείπνου σου τοῦ Μυστικοῦ

εἶπε δυνατώτερα τὸ

Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου καὶ πῆρε τὴν Ἁγία Κοινωνία.

Τὴν ἄλλη μέρα, μόλις χάραζε, κοίταξε τὴν Κατίνα, τῆς ἔσφιξε τὸ χέρι, ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ παράδωσε τὴν ψυχὴ στὸν πλάστη τῆς.

Τὴ θάψανε στὴν αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας ἀνάμεσα στὶς ἀλτάνες καὶ τὶς γλάστρες. Τὰ λουλούδια φουντώσανε πάλι καὶ σκεπάσανε τὸν τάφο τῆς καὶ σκορπίζανε τὴ μυρουδιά τους τριγύρω στὴν αὐλὴ καὶ στὸ σπίτι καὶ στὸ δρόμο ἔξω. Καὶ τὸ μεγάλο σπίτι ἔμεινε κλειστὸ καὶ βουδὸ σὰ υνήμα.

ΤΕΛΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

«ΣΤΟ ΜΙΣΟ ΔΡΟΜΟ»

Υστερα ἀπὸ τὴν κλασσικὴ ἐποχὴ τοῦ Goethe καὶ τοῦ Chiller, τὴ ρομαντικὴ τοῦ E. T. A. Hoffmann, τὴν ἐποχὴ τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας τῶν δεκαετηρίδων μετὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1870, τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς σημερινῆς γενεᾶς εἶναι ἡ ἀποστροφή ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ τὴ βία καὶ ἡ προσκύνηση τοῦ πνεύματος. Οἱ σημερινοὶ νέοι παριστάνουν τὸ σάπιο τοῦ πολιτισμοῦ μας εἰς ἔργα ποῦ δὲν πῆραν ἀκόμα στὴ γερμανικὴ φιλολογία τὴ θέση ποῦ ἔπρεπε νὰ ἔχουν, τὰ ὅποια ὅμως ἀπὸ τὶς κατοπινὲς μας γενεὲς θὰ ἀναγνωριστοῦνε, ἀπὸ γενεὲς στὶς ὁποῖες τὰ τωρινὰ

χάλια τῆς Εὐρώπης θὰ φαίνονται σιχαμερὰ, ὅπως στὴ σημερινὴ γενεὰ φαίνεται μισητὴ ἡ ἐποχὴ τῆς Ἰερᾶς Ἐξειδέσεως. Ὁ Leonhard Frank, ὁ Keilermann, ὁ Heinrich Mann καὶ τόσοι ἄλλοι δὲν εἶναι κοινὸ κτῆμα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ ὁ λαὸς αὐτὸς βρίσκεται ἀκόμα στὴ μέση τοῦ δρόμου, τὸν ὅποιο βραδίζει ἀπὸ τὰ 1918. Ἡ ἐποχὴ τῶν 1864 - 1918, ὁ καιρὸς τοῦ αἵματος καὶ τοῦ σιδήρου, τοῦ Μπίσμαρκ καὶ τῶν μικρῶν του διαδόχων πέρασε πικὰ καὶ γλυκοχαράζει μιά νέα αὐγὴ ποῦ θέλει νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἰδανικὸ τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ ἀγάπης.

Ένας ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς καινούριας ἰδεολογίας εἶναι ὁ Herbert Eulenberg ποῦ μᾶς χάρισε τελευταίως δύο ἀνθρωπιστικὰ ἔργα σὰ ὅποια

καθρεφίζονται ή μεταπολεμική γερμανική ψυχή, ή ψυχή εκείνου του μέρους του λαού, που έχει σύμβολο τή νίκη του πνεύματος κατά τής βίας και τής ύλης και τή συμφιλίωση όλων των ανθρώπων τής γής. Το ένα έργο λέγεται «Η χρωκοπία τής Εύρώπης». Είναι μιὰ συλλογή διηγημάτων που έχουν για βάση τὸ μεγάλο πόλεμο. Ο ποιητής μᾶς παριστάνει τήν τύχη διαφόρων ατόμων, τήν ἐλευσινότητα τής «ήρωϊκής ἐποχής», που με τή συστηματική και μηχανική καταστροφή όλων των ἀποκτημάτων και ἀξιών του πολιτισμοῦ μας και με τὸ σκοτωμὸ των μαζῶν στὰ διάφορα μέρη τής Εύρώπης, Ἀσίας και Ἀφρικής είχε φθάσει στήν κορυφή τής βλακείας με ὅλη τήν τυπική και φαινομενική της ἐξυπνάδα. «La bêtise humaine, λέγει ὁ Φλωμπέρ, la plus grande puissance du monde». Καί ἡ ἀήρωϊκή ἐποχή μας δέν είναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ ἐποχή τής πιὸ μεγάλης βλακείας. Τι εἶτανε τὸ ἀποτέλεσμα του πολέμου; Ἀρρώστειες, φτώχεια, θάνατοι και κακομοιριά σέ άτομα και ἔθνη. Κυρίως σέ άτομα. Ὁ Eulenberg στὰ διηγήματά του παίρνει για φόντο τήν ὁμοίτητα, τήν ἀμυαλωσύνη και τήν πνευματικὸν ἐκφυλισμὸ τής «μεγάλης» ἐποχής. Ὁ τραγικός ἡρωϊσμός των ατόμων που εἶτανε ἄξιος ἐνός πιὸ ἱεροῦ σκοποῦ, ἀποτελεῖ τήν ἀντίθεση πρὸς τὸ ὠμὸ και ἀνόητο πνεῦμα ἐνός ξεχρωβαλωμένου Εὐρωπαίου. Καί ἐνῶ διαβάζουμε τὰ γεμᾶτα ἀπὸ ἀνθρωπιστικές ἀλήθειες διηγήματα, περνᾶνε ἀπὸ τὸν νοῦ μας σάν μακρινές σκιές ἐκεῖνοι, οἱ ἄλλοι ἥρωες του πολέμου, που μέσα στή φουρτούνα όλων των ἄγριων ὁρμῶν τής εὐρωπαϊκῆς ἀνθρωπότητας ὑπομονετικά δουλεύανε, ὡς κήρυκες μιᾶς παγκόσμιας εἰρήνης, στὰ χαρακώματα και στοὺς στρατῶνες, ντυμένοι με τή στρατιωτική στολή, ὅπως ὁ Liebknecht και τόσο ἄλλοι που ἀρνηθήκανε νὰ πάρουν τὸ τουφέκι στὸ χέρι και ριχτήκανε γι' αὐτὸ στὰ μπουδρούμια τής αστικής πολιτείας, για νὰ ταπεινωθοῦνε ἐκεῖ μέσα στὰ μάτια των «πατριωτῶν», μὰ για νὰ ὑψωθοῦνε στήν ψυχή των ἀνθρωπιστῶν ὅλου του κόσμου.

Ἐνα μοναδικὸ ἔργο στὸ εἶδος του είναι τὸ μυθιστόρημα του Eulenberg «Στὸ μισὸ δρόμο», που ἀπὸ πολλοὺς θεωρεῖται ὡς ἡ πιὸ ἐπιτυχημένη προσπάθεια στή φιλολογία νὰ τεθεῖ ἡ τέχνη στήν ὑπηρεσία τής ιδέας τής εἰρήνης. Μερικοὶ κριτικοὶ του κομμουνιστοῦ σοσιαλισμοῦ κατακρίνουν τὸ ἔργο, ἐπειδὴ ὁ συγγραφέας δὲ μιλάει πολὺ κολακευτικά γιὰ τή σταση των γερμανῶν σοσιαλιστῶν κατά τὸν παγκόσμιο πόλεμο. Μὰ και ἄλλα μεγάλα πνεύματα κατακρίνουν τήν «Πατριωτικὴ» στάση του Γερμανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος. ὡς ἀναφέρομε μονάχα τὸν

Φράγκ στὸ ἄνθρωπος είναι καλὸς και τὸ Μάνν στὸν «Υπήκοο». Καί ἐμεῖς ἔχομε τή γνώμη ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς πουθενὰ στὸν κόσμο, οὔτε στή Ρωσία, δέν είναι τὸ ἀληθινὸ ἰδανικὸ που λαχταροῦνε οἱ ἀνθρωπιστικές ψυχές. Τὸν κατάντησαν παντοῦ με τή γραφειοκρατία τους ἀρρωστιαρικο και ἀνίκανο νὰ γίνει τὸ ἰδανικὸ ὅλης τής πάσχουσας ἀνθρωπότητας. Δέν κατάλαβαν πουθενὰ τί είναι σοσιαλισμὸς. Ὁ σοσιαλισμὸς είναι περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνο που μᾶς ὑπόσχονται οἱ ἀρχηγοὶ του, είναι περισσότερο ἀπὸ τήν οικονομική εὐημέρεια του προλεταριάτου, είναι περισσότερο ἀπὸ τήν κατανόηση τής κοινωνικῆς ἱστορίας, είναι περισσότερο ἀπὸ τήν κατάργηση του κεφαλαίου και τής ιδιωτικῆς περιουσίας. Σοσιαλισμὸς είναι ἡ πραγματοποίηση όλων των ἀνθρωπιστικῶν ἰδανικῶν, ἡ ἀπολύτρωση του κόσμου, ἡ πατρίδα τής ἀνθρωπότητας· ὁ σοσιαλισμὸς δὲ βρίσκεται ἔξω ἀπὸ μᾶς, είναι μέσα μας και μαζί μας. Ἐμεῖς εἴμαστε ὁ σοσιαλισμὸς, ὄχι ἐσύ, οὔτε ἐγώ, ἀλλὰ ἐμεῖς, ὄχι ἡ οικονομία, ὄχι ἡ πολιτική και ἡ πολιτεία, οὔτε ὁ λαός, ἀλλὰ ἡ ἀνθρωπότητα· σοσιαλισμὸς είναι ἡ θέληση, ἡ λαχτάρα, ἡ ἐλπίδα στὸν καθένα και σέ ὅλους που ἔγινε πραγματικότητα. Ὁ ἀληθινὸς σοσιαλισμὸς δέν είναι ἀγώνας των τάξεων, ἀλλὰ κατάργηση των τάξεων. Σοσιαλισμὸς είναι κάτι που δὲ λέγεται, κάτι που τὸ αἰσθάνεται μονάχα ἡ πολυπαθὴ ἀνθρωπιστικὴ ψυχή.

Ἡ ἐποχή μας είναι ἡ πιὸ κρίσιμη που εἶδε ὁ κόσμος ἀπὸ αἰῶνες. Τὸ σύνθημα σήμερα είναι ἡ καταστροφή ἢ αἰτίωση. Τὸ ἔργο του E. «Στὸ μισὸ δρόμο» ἔχει ὡς βάση τὰ πνευματικά και κοινωνικά προβλήματα που ἀφορᾶνε τὸ σύνθημα αὐτό. Ἀπὸ τὸ βούρκο τής σάπιας εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας με τίς θρησκευτικές, πολιτικές και κοινωνικές προλήψεις της, προβάλλει ὁ τύπος του ἀληθινὰ πολιτισμένου ἀνθρώπου, του ἀνθρώπου ὅχι ὅπως είναι σήμερα, ἀλλὰ ὅπως θὰ ἔπρεπε νὰ είναι 150 χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸν Γκαίττε και 100 χρόνια μετὰ τὸ Δαρβίνο. Σήμερα ἔπρεπε κάθε ἀνθρώπος στήν Εὐρώπη, που χάρισε στήν ἀνθρωπότητα ἕνα Δαρβίνο, ἕνα Ρουσσώ, ἕνα Κάντ, ἕνα Τολστόη, νὰ είναι τὸ προῖον τοῦλάχιστο τής πιὸ ἀπλής γενικῆς μόρφωσης και ἀνθρωπιστικῆς ἠθικῆς. Καί τί βλέπουμε τούναντίο στήν πολιτισμένη Εὐρώπη; Ἀμάθειες, πισωδρομικότητα, τὸν πιὸ αἰσχρὸ ἐγωισμὸ και ἄλλα σίγματα λογῆς λογῆς. Καί ἕνα ἀπὸ τὰ χειρότερα είναι ὁ ἀντισημιτισμὸς. Δὲ θέλομε νὰ ἀρνηθοῦμε ὅτι ὁ Ἑβραῖος ἔχει μερικά ἐλαττώματα που δέν τὰ βρίσκομε σέ ἄλλους λαούς. Μὰ αὐτὸ δέν είναι λόγος νὰ θεωρεῖται σάν ἀνθρώπος δεύτερης τάξης, ὅπως συνέβαινε στήν τσαρική Ρωσία και ὅπως γίνε-

ται σήμερα στη «δημοκρατική» Γερμανία και άλλου. Τὸν τύπο τοῦ Ἑβραίου μᾶς ζωγραφίζει ὁ Eulenberg ὡς τὸν κοσμοπολίτη μὲ διεθνικὰ φρονήματα, ὅπως ἔπρεπε σήμερα νὰ εἶμαστε ὅλοι. Ὑστερὰ ἀπὸ τὴν μεγάλην Γαλλικὴν ἐπανάσταση καὶ τὴν ἐποχὴ τῆς Aufklaerung. Μονάρχαι ὁ κοσμοπολιτισμὸς καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἰδανικῶν θὰ φέρει μιὰν ἡμέρα τὸν ἀληθινὸν ὕλικὸν καὶ πνευματικὸν πολιτισμὸν μπροστὰ στὸν ὁποῖο ἡ περίφημη γερμανικὴ Kultur καὶ ἡ civilisation de la grande Nation θὰ εἶναι ἓνα μεγάλο τίποτε.

Καὶ ἀφοῦ στὴν στήλη αὐτὴ γίνεται λόγος γιὰ τὸν ἀντισημιτισμὸ τῶν πολιτισμένων εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἄς εἰπωθεὶ καὶ τὸ ἐξῆς: Ἄν στὴν χώρα πού ἐγέννησε ἓνα Lessing ὁ ὁποῖος μᾶς χάρισε τὸ «Νάθαν τὸ σοφὸ» ζεῖ καὶ βασιλεύει ἀκόμα ὁ ἀντισημιτισμὸς, γιατί νὰ ἐπληγωῦμε ἔτι στὴν Ἀνατολὴ σφάζονται Ἀρμένιοι καὶ Ἕλληνες, μόνον ἐπειδὴ εἶναι Χριστιανοί; Nil admirari. ἔλεγε ὁ Ὀράτιος. Ἡ ἰδεολογία τῶν Τζαλάτ καὶ Κεμάλ εἶναι ἡ ἴδια ὅπως ἡ ἀντισημιτικὴ τοῦ Τσάρου καὶ τῶν πνευματικῶν του ὁπαδῶν. Τουλάχιστο οἱ ἄγριοι Κοῦρδοι καὶ οἱ Τσέτες δὲν ξαίρουν τίποτε γιὰ τὸν κοσμοπολισμὸ τοῦ Γκαίτε οὔτε ἔχουν διαβάσει τὸ «Νάθαν τὸ σοφὸ». Βέβαια ὑπάρχει κάποια διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀσιατικοῦ βαρβαρισμοῦ καὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, καὶ αὐτὴ εἶναι ὅτι ἐκεῖνος σκοτώνει καὶ ἐξαφανίζει μὲ τὸ μαχαῖρι καὶ μὲ τὴ φωτιά, ἐνῶ ὁ τελευταῖος μεταχειρίζεται περισσότερο (δυστυχῶς ὄχι πάντα) πνευματικὰ ὅπλα γιὰ νὰ φτάσει στὸ σκοπὸ του, πού εἶναι καὶ στοὺς δύο ὁ ἴδιος. Μὰ τὸ ἀποτέλεσμα, εἶναι ἓνα ὕλικὸν καὶ πνευματικὸν καταστραφές καὶ ἐγκαταστάσεις τοῦ ἀτομικοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ φυλετικοῦ μίσους στὸ θρόνο τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἀγάπης.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Eulenberg «Στὸ μισὸ δρόμο» ἔχει μιὰν καθαρὰ ἀνθρωπιστικὴ τάση. Μᾶς παριστάνει τὸν ἄνθρωπο τοῦ 20 αἰῶνα καὶ τὸ ψυχικὸ του ἀγῶνα μεταξὺ τῆς ἐσωτερικῆς του θέλησης καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀστικῆς καὶ πατροπαράδοτης ἐπίδρασης. Τὸ βιβλίον μᾶς ξεσκεπάζει τὴν εὐρωπαϊκὴ πηγή καὶ συνιστᾷ ὡς μόνον φάρμακον τὸ ἐξίπλωμα τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἰδανικῶν, γιὰ νὰ μὴ σταματήσει ἡ ἀνθρωπότητα στὸ μισὸ δρόμο, μὰ γιὰ νὰ φτάσει στὸ τέρας πού μᾶς τὸ ὑπόδειξαν τὰ μεγάλα ἀνθρωπιστικὰ πνεύματα ὅλων τῶν χρόνων καὶ λαῶν. Ξίριουμε ὅτι μόνη ἡ ἰδέα τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ ἡ ἀποστραφὴ ἀπὸ τὸν πόλεμον δὲ φτάνουν, γιὰ νὰ γιαιτρέψουν τὸν κόσμον ἀπὸ τὴς ζημίας τοῦ

καπιταλιστικοῦ καθεστώτος. Ξαίρουμε ὅτι καὶ ὁ ἀγῶνας τῶν τάξεων καὶ κάθε ὡμὴ πάλιν πού γίνεται γιὰ τὴν ὑπερίσχυση τῶν λίγων ἢ τῶν πολλῶν, πρέπει νὰ ὑποχωρήσουν σὲ μιὰν πιὸ ἠθικὴ μορφή ἀνταγωνισμοῦ. Μὰ ὡς τότε δεχόμεστε μὲ χαρὰ στοὺς κύκλους μᾶς ὁποιοδήποτε πού γεμάτος ἀπὸ καλὴ πίστη καὶ πρόθυμος γιὰ θυσίες πολεμᾷ γιὰ τὸν ἐξευγενισμὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τὴν ἐπικρατησιμὸ μᾶς κοινωνικὰ στὴν ὁποία ἡ λέξις «ἄνθρωπος» νὰ εἶναι ἓνας τίτλος τιμῆς.

Ὁ Herberg Eulenberg γεννήθηκε στὰ 1876 στὸ Muhlheim στὴν ἐπαρχία τοῦ Ρήνου. Τὰ πρῶτα του ἔργα εἶναι τὰ δράματα «Ἐὐτυχία τῶν Δόγηδων» «Ἄννα Βαλέσκα» καὶ «Μυνηάουζεν» πού ἐνθουμίζουν τὴ δραματικὴ τέχνη τοῦ Σαικσπέρου καὶ τὰ ὁποῖα ἐμβαθύνουν πολὺ στὰ διάφορα ψυχικὰ προβλήματα. Ἄλλα δράματά του εἶναι: «Πόθος» «Καλιτέχνης καὶ Κατιλινάριος», «Ἐνας μισὸς ἥρωας», «Κασσάνδα», «Ὁ ἰππότης Μπλάουμπαρτ», τὸ ὁποῖον ἀπέτυχε, καὶ «Ὁ Οὐλρίκος, ὁ ἡγεμόνας τοῦ Βάλντεκ», Τὸ δράμα «Ἡ Βελίνδη» γεμάτο ἀπὸ ἓνα λεπτὸ λυρισμὸ, πού ἔλαβε τὸ «Βραβεῖο τοῦ Σχίλλερ». Ἐπειτα ἔγραψε ἀκόμα καμιὰ δεκαεὶ ἀλλὰ ἔργα γιὰ τὴ σκηνή. Ἀπὸ τὰ πιζά του, ἀναφέρουμε τὸ διήγημα «Ἡ μοιχεία ἐπιτρέπεται» καὶ τὸ μυθιστόρημα «Ἡ Κατίγκα, ἡ μύγα». Ὁ Eulenberg θεωρεῖται ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ καλοὺς θεατρικοὺς συγγραφεῖς τῆς προπολεμικῆς ἐποχῆς, καὶ ἀπὸ τὰ δύο του τελευταῖα ἔργα «Ἡ χρεωκοπία τῆς Εὐρώπης» καὶ «Στὸ μισὸ δρόμο» βλέπομε μὲ εὐχαρίστησιν πὼς προσχώρησε ὀριστικὰ στὸ στρατόπεδον ἐκείνων, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους περιμένομε μιὰν ἀνθρωπιστικὴ ἀναγέννηση τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης.

Μόναχο.

A. STEINMETZ.

Ἡ ΑΠΟΚΛΗΡΗ

— Λοιπὸν πότε φεύγεις;

— Τὴν Κυριακὴν.

Ἐνας βαθὺ στεναγμὸς ἀκούστηκε καὶ δύο χοντρὰ δάκρυα κυλήσανε στὰ ἄδυνατά της μάγουλα.

Ἐστερὰ ἀπὸ λιγὸςτιμὴ σιωπῆ ἄρχισε νὰ ξανακλεῖ

— Λοιπὸν φεύγεις τὴν Κυριακὴν. . . . Ποιὸς ξαίρει στὸ διάστημα τοῦ χειμῶνα. . . . Ὑστερὰ ἀπὸ ἐννέα μῆνες πού θὰ ξανάρθεις, ἀν μὲ θυμᾶσαι.
Κι ἂν δὲ θυμᾶσαι μένα, ἄς θυμώσουν· τουλάχιστον

τόμορφο μας νησί. . . φεύγεις . . . Και πού να τὸ ξέρω πῶς; ἢ σημερινὴ συνάντησή μας εἶναι καὶ ἡ τελευταία. . . . Ποιὸς ξαίρει τί μπορεί νὰ γίνει στὸ διάστημα αὐτό. . . Μήπως εἶναι καὶ μικρό; . . . χεϊμῶνας ὀλόκληρος, ἑννέα μῆνες, θὰ μείνω μόνη μου ἐδῶ, ἐνῶ σύ. . . .

Κ' ἔλεγε, ὄλο ἔλεγε, σὰ νὰ παρακαλοῦσε καὶ κοιτάζε κάπου ἀφηρημένα, φαινότανε σὰ νὰ κουβέντιαζε μόνη της, σὰ νὰ μὴν εἶχε κανέναν στὸ πλάι της, τὰ βλέμματά της πλάνη πετούσανε πάνω ἀπὸ τὴν ἡσυχὴ θάλασσα, τὰ μάτια της πότε, πότε βουρκῶνανε καὶ ὄλο ἔλεγε, ἕως πού τὴ σταμάτησα ἐγώ.

— Μὰ γιὰ πάψε, τί λές;

Καὶ κείνη σφίγγοντάς μου τὸ χέρι πιὸ δυνατὰ, ἄρχισε νὰ ξαναλέει. Κ' ἔλεγε. . . Κι ὄλο κάτι ἔλεγε ψιθυριστά. . . ἐγὼ τὴν κοιτάζα με ἀπορία, ὡς πού σὲ μιὰ στιγμή τῆς ἦρθαν λυγμοί, τὰ μάτια της τρέχανε σὰ βρύσες. . . . Μάγκάλιασε, με φίλησε με πόνο καὶ με τρεμάμενη φωνὴ μου λέει:

— Πές μου, φώτισε τὴν καρδιά σου, ὀρκίσου μου, πές μου τὴν ἀλήθεια, μάγκαπῆς; πές μου: δὲ θὰ μὲ λητμονήσεις;

Τὴ φίλησ. . . τῆς ὀρκίστηκα, τὴν ἀγαποῦσα πολὺ, τὴν ἀγαποῦσα τρελλά. . . .

* *

Ἵστερα ἀπὸ δύο μέρες, τὸ ἄσπρο βαποράκι τοῦ νησιοῦ μας ἔσκιζε τὴ γαλάζια θάλασσα. . . . Στὴν παραλία μιὰ κοπέλλα κινούσε ἓν μαντηλάκι ἄσπρο. . . . τὸ βαπορὶ ἔφευγε σὰ δαιμονισμένο, λές καὶ βικζότανε νὰ γυρίσει τὴν ἄκρη τοῦ βουνοῦ γιὰ νὰ πάψει νὰ βλέπει τὸ μαντηλάκι τῆς κόρης νὰ κουνιέται. Ἐγὼ στὴ γέφυρα κοιτάζα λυπημένος, κινούσα κ' ἐγὼ τὸ μαντηλάκι μου, ὡς πού δὲ φαινότανε πιὰ παρὰ μιὰ σκιὰ μόνο. . . . Ἄξαφνα βλέπω τὴν ἄκρη τοῦ βουνοῦ μπροστά μου, τὸ βαπορὶ εἶχε γυρίσει καὶ δὲ φαινότανε πιὰ τίποτε ἀπὸ τὸ λιμάνι. . . . ξαφνιάστηκα καὶ μιὰ φωνὴ μου ξέφυγε:

— Πάνε πιὰ δλα!

* *

Ἵστερα ἀπὸ ἑννέα μῆνες, τόμορφο μας βαποράκι ξαναγύριζε στὸ μαγευτικὸ μας νησί. Ζυγῶνε στὸ λιμάνι καὶ ἐγὼ λκιμχνγα κοιτοῦσα στὴν παραλία. . . . Ἀπὸ μακριὰ φαινότανε μιὰ σκιὰ νὰ κινιέται, ὅσο πλησιάζαμε, ἡ σκιὰ σωματωνότανε κἔπαιρνε μορφή ἀνθρώπου. . . . Ὡ, τί χαρά! Εἶτανε κείνη πᾶγαποῦ-

σα! Βγήκα ἔξω, τὴν πλησίασα, ὦ, πόσο εἶχε ἀλλάξει. . . . τὸ προσωπάκι της κίτρινιζε σὰ φύλλο φθινοπωρινὸ πού ὁ ἀλύπητος βοριάς τὸ παραδέρνει χάρω. . . . εἶχε ἀλλάξει τρομερά. . . Τὴν πλησίασα, τῆς ἔσφιζα τὸ χέρι. . . δὲν μπόρεσε νὰ μοῦ πεῖ τίποτε, παρὰ χαμογελώντας μὲ φώτισε τί κάνω.

* *

Ἐνα βράδι εἶτανε καθισμένη κοντά μου. τὸ φεγγάρι τῆς φώτιζε τὸ χεῖρὸ πρόσωπό της καὶ τὰ μάτια της γυαλίζανε μὲς στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. . . .

— Ξαίρεις; μου λέει κλαίοντας, εἶμαι ἀπόκληρη τῆς τύχης. . . .

Καὶ ἀλήθεια, εἶχε ἀρρωστήσει βροσιὰ τὸ χεῖμῶνα καὶ τὴν ἄρρώστια τὴν ἔτρωγε. . . . μαῦρο σαράκι τῆς ἔτρωγε τὴ ζωὴ της, σὰν τὸ σκόρο πού τρώει τὰ ξύλα.

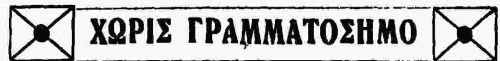
— Εἶμαι ἀπόκληρη τῆς τύχης, ἄρχισε νὰ ξαναλέει, τὰ ὄνειρά μου σθῆσανε. . . . μιὰ χάρη ζητῶ ἀπὸ σένα.

Νὰ μὲ θυμάσαι.

* *

Ἵστερα ἀπὸ δύο μῆνες ἡ ἀπόκληρη τῆς τύχης ταξίδευε σὲ μακρυνὸ ταξίδι, μέσα σ'ἓν κατάμαυρο κραδί με καπετάνιο τὸ μαῦρο χάροντα.

Κ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ



Γράφετε σύντομα καὶ καθαρογραμμένα γράμματα.

— κ. Στ. Ρ. Λεπτομέρειες γιὰ τὰ «Εικοσάχρονα τοῦ «Νουμά» δημοσιεύουμε στὸ σημερινὸ ἐξώφυλλο, στὴν τρίτη του σελίδα. — κ. Π. Κασι. Στείτε μας ἄλλα, μικρότερα καὶ πιὸ πολὺ δουλεμένα. — κ. Αν Δόντ. Θὰ δημοσιευτεῖ. — κ. Β. Π. Ἄλλο, καλύτερο. — κ. Μ. Χρ. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα. Θὰ προτιμοῦσαμε νὰ μᾶς ἔστελνες καμὴν ἄλλη μετάφραση. Ἡ «μ. Χαριτ.» δὲ μᾶς ἄρεσε καὶ τόσο. — κ. Χριστόφ. Κομμαρ. Κύριο. Πιριμένουμε κάτι καλύτερο. — κ. Γιάννη Χατζ. Δὲ νομίζεις πῶς ἡ συγκινητικὴ αὐτὴ νεκρολογία θὰ εἶχε καλύτερα τὴ θέση της σὲ μιὰν ἐφημερίδα; — κ. Κ. Κλών. Τὸ μόνο πού πέτυχε εἶναι ὁ τίτλος «ἠθονικὴ φρίκη» πού καιριάζει πολὺ σὲ φράσεις σὰν τὶς ἀκόλουθες: «τοῦφες ἀόρατων σκοπῶν ἀρχιῶνε νὰ ζοῦνε στειφογυρίζοντας σὲ κυματισμούς ξένων κέντρων» ἢ «κίτρινες γραμμὲς, σκιασμάτων» ἢ «κρυστὶ ἀπόλυτα ἡ,εμο κτλ». — κ. Κούλ Σταματα. Θὰ τὴν ἔτρωγε ἡ Λογοκρισία τὴν «Παιδοφάγα» ἂν τῆς τὴν παρουσιάσαμε.

Τίποτις ἐφημ. «Κράτος» Θ. Τζαβέλλα ὁδὸς Ἀριστείδου 1.